

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนารูปแบบการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยควบคุมตัวแบบไม่เข้มงวด และ (2) ศึกษาผลลัพธ์ของการให้บริการบำบัดฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ป่วยควบคุมตัวไม่เข้มงวดด้วยรูปแบบ MSAG ในผู้ป่วยควบคุมตัวแบบไม่เข้มงวดตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ระยะถอนพิษยา ของศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ป่วยยาเสพติดที่สำนักงานคุมประพฤติส่งให้เข้ารับการรักษาตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ในรูปแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวดในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา ระยะถอนพิษยา

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ป่วยยาเสพติดที่สำนักงานคุมประพฤติส่งให้เข้ารับการรักษาตามพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด พ.ศ.2545 ในรูปแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวดในศูนย์บำบัดรักษายาเสพติดสงขลา ในระยะถอนพิษยา ระหว่างเดือนพฤษภาคม 2552 – สิงหาคม 2552 ทุกราย

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การเลือกแบบเจาะจง โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก ดังนี้

1. เป็นผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์ว่า ไม่มีอาการหลงผิด ไม่มีอาการหูแว่วประสาทหลอน และสามารถปฏิบัติกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง
2. ไม่มีอาการถอนพิษยา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้มี 2 ชุด ประกอบด้วย แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป เป็นแบบเลือกตอบ จำนวน 15 ข้อ ประกอบด้วย 1) ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ลักษณะอุปนิสัยส่วนตัว สัมพันธภาพภายในครอบครัว ความเพียงพอของรายได้ในครอบครัว ชนิดสารเสพติดที่ใช้ครั้งแรก อายุที่เริ่มใช้สารเสพติด ระยะเวลาที่ใช้สารเสพติด ประสบการณ์ในการเลิกยาเสพติด ความตั้งใจในการเลิกยาเสพติด

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย 4 ด้านคือ 1) ด้านแรงจูงใจ ความพร้อมและความต้องการในการรักษาเพื่อเลิกยาเสพติด จำนวน 15 ข้อ 2) ความพึงพอใจต่อการได้รับการสนับสนุนทางสังคม จำนวน 15 ข้อ 3) ความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ได้รับขณะบำบัด จำนวน 10 ข้อ และ 4) ความพึงพอใจต่อการทำกลุ่มบำบัด จำนวน 10 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ (1-5) และกำหนดความหมายของค่าคะแนน ดังนี้

เป็นจริงสำหรับผู้ตอบมากที่สุด 5

เป็นจริงสำหรับผู้ตอบมาก 4

เป็นจริงสำหรับผู้ตอบปานกลาง 3

เป็นจริงสำหรับผู้ตอบน้อย 2

เป็นจริงสำหรับผู้ตอบน้อยที่สุด 1

การแปลความหมายของคะแนนค่าเฉลี่ยตามหลักมาตราส่วนสมบูรณโดยใช้ค่าพิสัย คือ ค่าคะแนนสูงสุดลบคะแนนต่ำสุดหารด้วยจำนวนระดับที่ต้องการ ดังนี้ (บุญใจ, 2545)

คะแนนเฉลี่ย 0.00 - 1.33 หมายถึง ผู้ป่วยมีความพึงพอใจในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.34 - 2.66 หมายถึง ผู้ป่วยมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 2.67 - 4.00 หมายถึง ผู้ป่วยมีความพึงพอใจในระดับมาก

ชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยข้อคำถาม 27 ข้อ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ประวัติส่วนตัว ประวัติครอบครัว ประวัติเกี่ยวกับการเกี่ยวข้องกับยาเสพติด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ความตรงด้านเนื้อหา (content validity) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบตรงด้านเนื้อหา ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับผู้ป่วยยาเสพติดไม่น้อยกว่า 5 ปี ประกอบด้วย นักสังคมสงเคราะห์ ชำนาญการ 1 ท่าน และพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ จำนวน 2 ท่าน

2. ความเที่ยง (reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับผู้ป่วยยาเสพติดที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน และวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficients) ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับ 0.91 และแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านแรงจูงใจ ความพร้อมและความต้องการในการรักษาเพื่อเลิกยาเสพติด เท่ากับ 0.85

ความพึงพอใจต่อการได้รับการสนับสนุนทางสังคม เท่ากับ 0.73

ความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่ได้รับขณะบำบัด เท่ากับ 0.89

ความพึงพอใจต่อการทำกลุ่มบำบัด เท่ากับ 0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เก็บข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างผู้ป่วยระบบบังคับบำบัดแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวด ระยะถอนพิษยา จำนวน 50 ราย ในจำนวนนี้มีผู้ป่วยหลบหนีระหว่างบำบัดจำนวน 1 ราย ข้อมูลที่เก็บได้คิดเป็นร้อยละ 98 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. ระยะเวลาที่เก็บข้อมูล 1 พฤษภาคม 2552 – 31 สิงหาคม 2552 วิธีการเก็บข้อมูล เมื่อผู้ป่วยได้รับการ Admit เรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลทันที โดยอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัย และให้ข้อมูล ดังนี้

รูปแบบกิจกรรม MSAG

วันที่ 1 ผู้วิจัยทบทวนสัญญาและข้อตกลงในการบำบัด ให้ความรู้เกี่ยวกับระบบบังคับบำบัดแบบควบคุมตัวไม่เข้มงวดเป็นรายบุคคล พร้อมดำเนินการติดต่อญาติเพื่อจัดการปัญหาและเตรียมความพร้อมผู้ป่วยระหว่างเข้ารับการบำบัด

วันที่ 2 ผู้วิจัยแนะนำรูปแบบ ขั้นตอน กฎระเบียบและการปฏิบัติตนขณะเข้ารับการบำบัดรักษา ศูนย์บำบัดรักษาเสพติดสงขลา

วันที่ 3 ผู้วิจัยสำรวจอาการทางร่างกายภายหลังการเลิกยาและให้การดูแลรักษาตามอาการที่เกิดขึ้นของผู้ป่วยแต่ละราย

วันที่ 4 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมกลุ่มให้ความรู้เรื่องโรคสมองติดยาและความฉลาดทางอารมณ์

วันที่ 5 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมกลุ่มให้ความรู้เรื่องวงจรการใช้ยาและ ดนตรีบำบัด

วันที่ 6 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมกลุ่มให้ความรู้เรื่องตัวกระตุ้น การอยากยา และกลุ่มศาสนา

วันที่ 7 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมกลุ่มให้ความรู้เรื่องตัวกระตุ้นภายนอก ตัวกระตุ้นภายใน และให้ผู้ป่วยสำรวจตัวกระตุ้นของตนเองและหาวิธีจัดการกับตัวกระตุ้นของตน และดำเนินกิจกรรมกลุ่มครอบครัวบำบัดเพื่อหาแนวทางร่วมกันในการดูแลผู้ป่วย

วันที่ 8 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมกลุ่มให้ความรู้เรื่องผลกระทบจากการใช้ยา และให้ผู้ป่วยสำรวจผลกระทบที่เกิดขึ้นกับตนเองและหาแรงจูงใจในการเลิกยา

วันที่ 9 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมกลุ่มให้ความรู้เรื่องการเปลี่ยนแปลงร่างกายหลังเลิกยาและให้ผู้ป่วยสำรวจการเปลี่ยนแปลงของร่างกายตนเองและหาแนวทางในการดูแลตนเองร่วมกับการบำบัดรักษาโดยทีมสหวิชาชีพ และส่งผู้ป่วยเข้าร่วมกลุ่มจิตบำบัด

วันที่ 10 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมกลุ่มให้ความรู้เรื่องความคิด อารมณ์ พฤติกรรม และให้ผู้ป่วยสำรวจความคิด อารมณ์ พฤติกรรมของตนเองและหาแนวทางในการดูแลตนเอง และจัดให้มีสมาชิกจาก ดึกฝันฟูสมรรถภาพ มาให้คำแนะนำรูปแบบการรักษาขั้นพื้นฐานฟูสมรรถภาพ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยน้อง และให้ไปศึกษาดูงานขั้นตอนพื้นฐานฟูสมรรถภาพที่ดึกฝันฟูสมรรถภาพ

เมื่อครบระยะเวลาที่กำหนด ผู้วิจัยและผู้ปวยร่วมกันสรุปโปรแกรมการบำบัดเพื่อหาแนวทางในการพัฒนารูปแบบการบำบัดรักษาต่อไป

3. ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลบางส่วนเพิ่มเติมจากแฟ้มประวัติผู้ปวย ครอบครัวและญาติ

4. ศึกษาผลของกิจกรรมรูปแบบ MSAG ที่ผู้ปวยได้รับ โดยการประเมินผลจากการสังเกต การสัมภาษณ์ แบบบันทึกทางการแพทย์ ใบกิจกรรมความรู้และแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ด้วยค่าสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยคำนึงถึงจรรยาบรรณ ทั้งในส่วนผู้วิจัย และกลุ่มตัวอย่าง จึงได้มีการเตรียมการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. โครงร่างวิจัย ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการวิจัยและพิจารณาจริยธรรมการวิจัย สถาบัน วิทยาลัย

2. พิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างก่อนเก็บข้อมูล โดยแนะนำตัวเองและชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยให้กลุ่มตัวอย่างว่า งานวิจัยครั้งนี้จะไม่เกิดผลเสียหายใดๆต่อกลุ่มตัวอย่าง หากต้องการถอนตัวออกจากการเข้าร่วมโครงการได้ตลอดเวลา ข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างจะนำมาใช้เฉพาะการศึกษาเท่านั้น จะมีการใช้รหัสแทนชื่อจริงของกลุ่มตัวอย่างแต่ละราย สำหรับการนำเสนอข้อมูลจะนำเสนอในภาพรวม หากกลุ่มตัวอย่างต้องการทราบผลการวิจัย ผู้วิจัยยินดีให้รายละเอียดตามที่ต้องการ